



Is onze tuin vriendelijk voor de natuur?

Sinds een aantal jaren is het populair om tuinen aan te leggen waarin zo min mogelijk gewerkt hoeft te worden. Veel tegels en schuttingen, weinig of geen planten. Als natuurliefhebber kan ik deze trend natuurlijk niet waarderen, want ik zie het liefst zoveel mogelijk bloemen, planten, bomen en struiken in de bebouwde kom, met een rijkdom aan bijbehorend dierenleven. Maar is onze eigen tuin wel vriendelijk voor de natuur? Met “natuur” bedoel ik in dit geval de wilde planten en dieren die zich spontaan kunnen vestigen in tuinen. Eerst maar eens de inrichting van voor en achtertuin overdenken...

Voortuin en achtertuin

Zoals zoveel tuinen in nieuwbouwwijken is onze tuin tamelijk klein. De voortuin is naar schatting circa vijftien vierkante meter, de achtertuin ongeveer vijftig vierkante meter. In de voortuin moeten vier fietsen worden gestald en twee vuilcontainers, vandaar dat de voortuin grotendeels betegeld is. Negen jaar geleden, toen we ons huis in Pijnacker betrokken, stond er alleen een kronkelwilg in de voortuin in een gat van ongeveer één vierkante meter. Inmiddels hebben we zoveel tegels verwijderd als praktisch gezien haalbaar is en op de vrijgekomen plekken hebben we struiken en planten gezet.

De achtertuin is voorzien van twee terrasjes, een tuinhuisje, een grasveldje, een piepklein vijvertje en enkele smalle borders. Er is geen ruimte voor een grote boom, maar we hebben een krentenboom, een hortensia, een beukenhegje, een vlinderstruik, een deutzia, een kleine callicarpa, een jonge lijsterbes en een bontbladige klimmende struik, waarschijnlijk een verre verwant van de kardinaalsmuts. Verder heb ik in de borders zoveel mogelijk planten ondergebracht, waarbij ik probeer te streven naar een gesloten, bodembedekkende vegetatie. Wat is er nu te vinden aan wilde planten en dieren in onze tuin?

Wilde planten en katten

Eerlijk gezegd moet ik van het merendeel van de wilde planten in onze tuin niet zoveel hebben. Paardebloemen, kleine veldkers, melkdistels en vele anderen hou ik nauwlettend in de gaten. Soorten als zevenblad en haagwinde worden zo spoedig mogelijk met wortel en al verwijderd, om te voorkomen dat ze met hun ondergronds woekerende wortelstokken de hele tuin in bezit nemen. Er zijn wel een aantal inheemse planten die ik erg leuk vind in de tuin en die goed onder controle kunnen worden gehouden, zoals betonie, akelei, teunisbloem en vingerhoedskruid. Ten opzichte van wilde planten ben ik erg kieskeurig.

Zoals gezegd streef ik naar een gesloten vegetatie in de borders, bij voorkeur is er in de tuin geen kale grond te zien. Ten eerste vind ik dat er mooi uitzien, ten tweede geeft het een betere dekking aan kleine dieren en ten derde heb je minder kans dat je tuin als kattenbak wordt gebruikt. Katten zien trouwens toch nog wel kans om in onze tuin te poepen, desnoods krabben ze het gras los. Soms hebben we echt overlast van het grote aantal katten dat onze tuin bezoekt en de aanwezigheid van deze roofdieren is ook niet bevorderlijk voor de vestiging van andere diersoorten, die ik wel graag in de tuin zie, zoals vogels.



Vogels

Om vogels naar onze tuin te lokken hangt er in de winter een voedersilo in de krentenboom. Deze wordt vooral druk bezocht door ringmussen, koolmezen en pimpelmezen. Een enkele keer komt er een groenling langs. De aangelokte kleine vogels wekken zo nu en dan de belangstelling van een sperwer. Deze fraaie roofvogel heeft al een slachtoffer gemaakt in onze tuin. De sperwer is in de bebouwde kom geen zeldzame verschijning meer, hij hoort er helemaal bij.

In de wintermaanden zien we meer vogels in onze tuin dan in de rest van het jaar. Dat komt vermoedelijk door de voedersilo, maar ook omdat vogels buiten het broedseizoen meer gaan rondzwerven op zoek naar voedsel. Regelmatig hipt er een roodborstje, een winterkoning, een merel of een heggemus voorbij, soms een tjiftjaf of een zwartkop. In het voorjaar en de zomer zijn er veel minder vogels in de tuin, omdat er nauwelijks geschikte broedgelegenheid is. Er hangen wel twee mezenkastjes aan het tuinhuisje en een spreuwenkast in de voortuin. Eén van de twee mezenkastjes is al meerdere jaren bewoond geweest door koolmezen, die met wisselend en vaak matig succes hebben gebroed.

Vijvertje en bewoners

Het vijvertje in onze tuin stelt weinig voor. Het is een ingegraven metselton met een diameter van circa vijfenveertig centimeter. Ik heb er een hele grote steen in gelegd, zodat dieren die er per ongeluk invallen er weer uitkunnen. Aanvankelijk was het water in de vijver erg troebel door de algen, maar de laatste jaren zit hij meestal vol waterplanten en is het water helder.

De bevolking van de vijver is niet zo stabiel, maar ik zie er van het voorjaar tot de herfst regelmatig één of meerdere padden in. Dat kan komen omdat ik padden, die ik uit putten heb gehaald in onze eigen tuin loslaat. Verder hebben we soms tijdelijk bezoek van groene en bruine kikkers, voornamelijk jonge dieren. Ik heb ook een paar salamanders, afkomstig uit een put, in de vijver gezet, maar die zie ik eigenlijk niet meer terug in de tuin.

Zoogdieren

In onze voortuin heb ik wel eens een egel gezien, maar dat is geen plek voor een langdurig verblijf. De achtertuin is vrijwel onbereikbaar voor egels. We hebben namelijk geen achterpad en een egel moet over een flink aantal schuttingen klimmen om in onze tuin te komen. Ik vraag me daarom ook wel eens af hoe kikkers en padden in onze achtertuin komen, maar die zijn natuurlijk een stuk kleiner en bovendien kunnen amfibieën goed klauteren.

Andere zoogdieren in onze tuin zijn huismuizen. Gelukkig wonen ze niet in ons huis, maar in het tuinhuisje. Afgelopen jaar hebben we erg genoten van twee jonge huismuisjes, die voer kwamen halen op ons terras. Ze waren erg tam en het is dan ook niet verwonderlijk dat er eentje is opgepeuzeld door een sperwer. Ook de katten zie ik soms loeren op “onze” muizen. Vermoedelijk leven er ook huisspitsmuizen in onze tuin, maar ik heb ze nog niet gezien.



Ongewervelde dieren

Het aantal ongewervelde dieren in onze tuin is verbazingwekkend groot. Telkens ontdek ik nieuwe soorten en lang niet altijd kan ik ze op naam brengen. Regenwormen, slakken, maar ook allerlei prachtige spinnen, pissebedden, zweefvliegen en andere insecten. Aanvankelijk was er niet zo'n rijkdom aan kleine beestjes in onze tuin, ik weet nog wel dat ik tevergeefs heb gezocht naar een pissebed. Dat is echt armoede, geen pissebedden in je tuin! Dat is nu stukken beter omdat we zoveel mogelijk plantengroei in de tuin handhaven (waar we niet teveel aan snoeien en prutsen), geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, niet te zorgvuldig oude plantenresten verwijderen en wat dode takken en grote natuurstenen neerleggen in de border. Met deze eenvoudige maatregelen, die niet zoveel tijd kosten, kun je allerlei plekjes in je tuin maken waar klein gedierte zich thuis voelt. Als je plezier hebt in ongewervelde dieren, dan hoef je helemaal niet meer van huis om leuke ontdekkingen te doen op natuurgebied.

Conclusie

Het voorgaande overdenkende concludeer ik dat onze tuin voor wilde planten geen betekenis heeft. Wat de wilde dieren betreft moeten we het vooral hebben van de ongewervelde dieren (slakken, insecten, etc), die zijn duidelijk in aantal toegenomen door de inrichting en het beheer van onze tuin. Daardoor is de tuin ook aantrekkelijker geworden voor insectenetende, grotere dieren, maar vanwege de geringe oppervlakte blijft de waarde van onze tuin voor vogels en andere gewervelde dieren helaas beperkt.

Caroline Elfferich, februari 2010